

Redaksjonen beklager «kjekkaseri»

Magne Skjæraasen, de rettferdige venn og alle dyders vokter, har bevilget «Folk og Land» en visitt. Denne gang i anledning jødernes siste 50-års minne. En slik anledning lar, som rimelig er, ikke Skjæraasen gå fra seg.

Denne gang blander han imidlertid kortene mere enn vanlig. Muligens i rasjonalismens navn. (Ismer er jo alltid greie å ty til) I løpet av få spaltecentimeter lager han lapskaus av krigens jødeaksjoner, Myrdals virksomhet i dag, «gutta på skauen» fra okkupasjonen og Folk og Lands forsøk på å utvide et historisk perspektiv. Som redaktør er jeg involvert.

Det er ikke ofte Aftenposten tar inn stoff undertegnet Hakon Warendorph. Når jeg omsider siteres, ja, så er det ikke mitt. I sitt lille eselspark, Aftenposten 28/11, forteller M.S. sine lesere hva undertegnede kaller objektivitet. Men nå var ikke sitatet ment å være mitt eller vår medarbeiders bidrag til objektiviteten. Tvert imot var det vår medarbeiders hensikt gjennom utsagnet i anførselsteget å illustrere Skjæraasens usaklighet som ville kunne fått en slik form om han i samme ånd som overfor NS, skulle ytret seg om «gutta på skauen». (kjekkaseri og spirrevipper)

Som ansvarlig beklager jeg at Skjæraasen har oppfattet dette som min, vår medarbeiders eller avisens «offisielle» oppfatning. Enda mere beklager jeg det om også andre skulle ha misforstått. Vi gikk selv inn for vår sak med liv, helse og anseelse som innsats og vet utmerket godt at slikt ikke er kjekkaseri. At en i ny og ne kunne føle seg som en spirrevipp i det store spillet er en annen sak.

Jeg må imidlertid peke på at «gutta på skauen» drev en ulovlig virksomhet, også ifølge internasjonalt rett. Med sin egen betegnelse som illegale må vi tro de var vel vitende om dette. Vi må også tro at i alle fall deres ledere var klar over de problemer og farer deres virksomhet skapte for sivilbefolkningen. Jeg vil også nevne at en rekke av dem som fremsto med armbind eller uniform og mottok folkets jubel og var med på «innsankingene» i maidagene, hadde meget kort fartstid i heimestyrkene. Dette skal ikke redusere min beklagelse over at en uheldig formulering har gitt grobunn for feiltolkning.

H.W.

Se forøvrig «Det originale hjørnet» s. 4.

Skyld og ansvar

Av John Sand

«Hvilken taktikk har det ikke vært å lede folkets raseri i retning av NS?» (Overlege J. Sharffenberg i Studentersamfunnet 23.10.48).

For noen dager siden skrev Gerd Bratli her i avisen. «Det norske Arbeiderparti hadde bygget ned forsvaret til så godt som ingen ting».

Jeg synes Nordlandspostens lesere har krav på å få dokumentert at innsenderen har rett.

På Norges forsvarsforenings årsmøte 14.11.47 sa generalmajor Erichsen: «Det er en ting

jeg vil holde frem og understreke meget sterkt, og det er at i virkeligheten hadde det norske folk lite, svært lite å kreve av det norske forsvar 9. april. Dette forsvar som det hadde sulteforet på en slik måte i mange år, at det teknisk sett var helt mindreværdig, men også på en slik måte, og det er det verste, at forsvarsviljen og forsvarsånden var forsøkt drept i folket».

Den 1.12.47 skrev oberstløytnant Nils Chr. Bøckmann i Morgenbladet: «En menneskealders alvorlige advarsler fra et enstemmig offiserskorps prelet

(Forts. side 6)

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Tirsdag og onsdag kl. 11—15.

Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.

Kontoradresse: ENERHAUGSPlassen 4, OSLO. TLF.: 22 19 06 71.

Hvorfor er folk så FASCINERT AV QUISLING?

Av Balder

I forbindelse med lanseringen av Hans Fredrik Dahls verk har interessen for Vidkun Quisling vært ekstra stor. Det er ikke det minste oppsiktsvekkende, for forholdet er jo at han nesten kontinuerlig blir behandlet i norsk presse og norske etermedier. Det er tilfelle fordi leserne, lytterne og seerne fortsatt er meget opptatt av ham, og det gir grunn til å stille spørsmålet: Hvorfor er folk så fascinert av Vidkun Quisling? Hvorfor lar de ikke denne angivelig alle tiders største forræder gå i glemmeboken? Han har jo etter sigende vært til stor skam for det norske folk, så hvorfor da til de grader trekke ham frem i lyset?

Quislings livsløp var drama-

tisk, og det har eventyrets glans over seg. Men jeg tror likevel ikke at det er derfor folk beskjeftiger seg slik med ham. Derimot tror jeg det skyldes en følelse av et han er tvers igjennom og hundre prosent norsk. Han kunne ikke ha forekommet i noe annet folk. Hans fysiognomi var bygdenorsk og rot-norsk, som hugget ut av et norsk fjell. Han var en tanke innesluttet, men ansiktet hans kunne på et øyeblikk lyse opp i et varmt smil. Fåmælt var han også, men når noe lå ham på hjertet, kunne han utfolde seg i veltalenheten. Trofasthet var et av hans fremste karaktertrekk, og han vek aldri unna ansvaret for hva han hadde gjort. Traust er samleordet som karakteriserer ham. Alt sammen ting som vi oppfatter

som norske dyder.

Folk oppfatter uten vanskelighet gjennom alle beskrivelser dette. Og fordi hans norskhet er så tydelig, sitter mange der med en liten tvil om han virkelig kan ha vært den forræder mot Norge som hans fiender vil ha det til. Quislings forsvarer kalte ham en gåte, og en gåte opptar alltid sinnene. Men ikke så få er nær ved å oppdage gåtens løsning, nemlig at Vidkun Quisling var en tvers gjennom norsk mann fylt av kjærlighet til sine fedres land og omsorg for det folk han tilhørte. Det bestemte hans vei i en ulykkelig tid.

At det samme dypt nasjonale menneske hadde sinnet åpent for storslagne internasjonale løsninger, gjør ham ikke mindre fascinerende.

FOLKEAVSTEMNINGER som bremse på partipolitikken?

Av Ole Bakken

Partipolitikken krumspringer mange og forunderlige. Et av de siste vi husker er at regjeringen kjøpte seg flertall for en tvilsom veitrasé ved å gå med på å bygge en banestump til et par milliarder. Og verre ting enn det kan skje. Det er f.eks. fullt mulig at et flertall i Stortinget kan vedta noe som flertallet er uenig i fordi partiene tvinger sine representanter til å stemme mot

sin overbevisning eller avstemningsrekkefølgen ikke gir dem mulighet til det.

Det var mye om å gjøre for Nasjonal Samling å få slutt på den ineffektive, kostbare og skadelige partipolitikken. Derfor foreslo vi at landet skulle styres av et faglig riksting der representantene ble valgt gjennom de faglige og kulturelle institusjoner og organisasjoner. Dessverre er det liten mulighet for å få gjennomført noe slikt i

dag. Spørsmålet er da om man kan få begrenset partisystemets slagsider på andre måter.

Jeg tror svaret ligger i en hyppig bruk av folkeavstemninger. Slike avstemninger burde kunne forlanges av et relativt beskjedent antall velgere, f.eks. femti tusen. Det ville få partipolikerne til å vokte seg. Nå sitter stortingsrepresentantene trygt i fire år, og først det siste året bekymrer de seg for alvor om hva

(Forts. side 6)

HÅVAMÅL - norrøne levereregler

Av H. K.

Fe dør, frender dør, en selv dør som de; jeg vet én som aldri dør: dommen om død mann.

Hvem kjenner ikke linjer som dette eller det som her kommer?

Venn til sin venn skal mannen være, til ham og hans venn, men aldri skal med sin uvenns venn en mann venn være.

Det er angivelig Odin som taler i Håvamål og gir mennes-

kene råd med på livsveien. Imidlertid dreier det seg ikke om ett, men om flere dikt av forskjellige forfattere, som så er blitt samlet en gang på 900-tallet.

De enkelte delene har nokså forskjellig karakter. Den første delen gir en hel del i og for seg gode levereregler, men de blir alle gitt ut fra den forutsetning at man selv skal ha nytte av det man gjør. Lenger ute i Håvamål anbefaler derimot en annen dikter å gjøre gode gjerninger for de gode gjerningers egen skyld.

En del vers handler om Odins forhold til kvinner, og det er ikke meget anbefalingsverdige. For det første stoler han absolutt

ikke på dem, og for det annet tilrår han å behandle dem like svikefullt som de selv er svikefulle, så Odin var nok ingen særlig from mann.

Mot slutten av diktet forteller Odin om hvordan han som jotnens fange kjempet for å overleve, noe han greide med runenes hjelp og makt. Denne delen har visse likhetstrekk med hinduiske sagn og kan være et vandremotiv.

Den dikteriske kvalitet i Håvamål varierer nokså sterkt fra del til del og veksler fra det ganske tørre til det meget kraftfulle.

Håvamål er et vesentlig bidrag til forståelsen av den gamle norrøne kultur.